

บทที่ 4

ปัญหาในการแปลบทภาพยนตร์และบทโทรทัศน์

ปัจจุบันนี้ มีประชาชนและ นักศึกษาจำนวนมากสนใจในการแปลบทภาพยนตร์ เนื่องจาก ประเทศเรามี บริษัทเคเบิล หลายบริษัท ถ่ายทอดตลอด 24 ชั่วโมง มีรายการนานาชาติให้ชม และรายการส่วนใหญ่เป็นภาษาต่างประเทศ นักแปลที่มีคุณภาพ จึงเป็นที่ต้องการมากขึ้น ไปด้วย นักแปลอาชีพหลายคนกล่าวว่า ชอบเพราะ รักในการใช้ภาษาศิลป์ เป็นงานที่ทำทายความสามารถ ในการใช้ภาษา บ้างก็ว่า ชอบเพราะ ได้ดูภาพยนตร์ก่อนใคร ได้ดูภาพยนตร์ฟรี และได้รับค่าตอบแทนด้วย นักศึกษาส่วนมาก ที่ลงเรียนวิชาแปลบทภาพยนตร์ กล่าวว่า ที่สนใจเพราะชอบดู ภาพยนตร์ และ อยากดูภาพยนตร์ได้โดยไม่ต้องอ่านคำบรรยาย บ้างก็สนใจในการแปลเพราะรัก ศิลปะในการใช้ภาษา

ดังที่กล่าวไปแล้วว่า ภาพยนตร์ เป็น เทคนิคของการเล่าเรื่องโดยภาพ แต่ก็มีส่วนประกอบ อื่นๆ ด้วย พรหมแดนระหว่างภาษาที่ต่างกัน ได้กลายมาเป็นข้อปิดกั้นการรับรู้เรื่องราวอย่างสมบูรณ์ ฉะนั้นบทบาทของผู้แปลจึง ได้มีความสำคัญอย่างมาก เพราะจะต้อง เป็นสื่อกลางระหว่าง ภาษา ที่ ต่างทั้งสอง ผู้แปลจะต้องเก็บสาระสำคัญในทุกด้านมายังผู้ชมให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

การแปลบทภาพยนตร์ไม่เพียงแต่จะรู้ภาษาต่างประเทศนั้นแล้วจะแปลได้ เหตุผลมีมากมายดังที่กล่าว ไปแล้วในบทที่หนึ่งถึงความต่างของภาษา การแปลบทภาพยนตร์เป็นการแปลให้ เป็นภาษาพูด ผู้แปลต้องเก่งทั้งสองภาษา และ ต้องเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ในภาษาที่แปล แล้ว เนื่องจาก ความต่างของสำนวน และวัฒนธรรม และสิ่งอื่น ๆ ปัญหาส่วนใหญ่ พอดีแบ่งได้ ดังนี้

1. พื้นความรู้ของผู้แปล ยังไม่ดี ทั้งในภาษาต่างประเทศและภาษาที่แปล
2. ขาดความรู้ด้านศัพท์ ไม่ชำนาญในการเลือกคำที่ถูกต้อง แปลจากการดูพจนานุกรม แต่ไม่ทราบว่าคงมาใช้ผิดตัว หรือติดอยู่กับศัพท์โบราณ บางครั้ง แปลตาม พจนานุกรมที่ ท้องจำมาแต่เด็ก ๆ แล้วไม่ตรวจสอบกับ พจนานุกรมใหม่ นักแปลที่มีคุณภาพควร มีพจนานุกรม ที่ทันสมัย

3. ไม่รู้ว่าในประโยคนั้น ๆ มี คำ วลี หรือ กลุ่มคำใดเป็นส่วนพวก idioms, slangs หรือ expression ที่ต้องแปลแตกต่างไปจากความหมายเดิม จึงแปลผิด บางครั้งผู้แปลไม่ทันสังเกตดูว่าจะเป็นส่วนไหน แต่ว่าถ้าแปลแล้วไม่ได้เรื่องราว มันคงเป็นส่วนไหนแน่ ๆ จึงควร มีพจนานุกรมประเภทส่วนไหนไว้ใช้ด้วย

4. ไม่รู้จักศัพท์เฉพาะของแต่ละสาขาวิชา สิ่งที่พบเห็นบ่อย ๆ ในโทรทัศน์โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คำบรรยายได้ภาพ ว่าผู้แปลมีจำนวนมาก ไม่แปลตามหลัก ของศัพท์เฉพาะวิชาที่พบบ่อย ๆ มัก จะเป็นศัพท์ ทางกฎหมาย หรือ คำที่ใช้ในศาล

- objection - ค้าน (คำบรรยายใช้ "ไม่เห็นด้วย" หรือ "วัตถุ")
- sustain - รับค้ำ - รับคำค้ำ, คำค้ำฟุ้งขึ้น (คำบรรยายใช้ "อนุญาต")
- overrule - ไม่รับคำค้ำ (คำบรรยายใช้ "ไม่อนุญาต")
- court contempt - หมิ่นอำนาจศาล - ศาลลงโทษ

ศัพท์ทาง computer มีความหมายสำคัญมากในภาษาอังกฤษปัจจุบัน ภาษาอังกฤษทางคอมพิวเตอร์ ได้เปลี่ยน โฉมหน้าไปอย่างมาก ถ้าเราไม่มีความรู้ทาง คอมพิวเตอร์บ้าง อาจได้รับ ความลำบากใจในการแปลแบบนี้ ของง่ายจะกลายเป็นของยาก คำปกติที่เราเคยแปลได้จาก พจนานุกรม ได้มีความหมายใหม่ทางเทคโนโลยีไปเสียแล้ว ไปเช่น

- browser
 1. คนที่ไปเดินดูชื่อของแต่ละเฉย ๆ หรือ มองอะไรผ่าน ๆ
 2. ซอฟต์แวร์ที่เป็นพาหนะ ที่จะพาเราเข้าไปใน อินเทอร์เน็ต เช่น พวก เน็ตสเคป (Netscape) หรือ เอ็กพลอเรอ (Explorer)
- select
 1. เลือก
 2. การทำแถบสีที่งาน หรือ หรือการคลิก ตัว ไอคอน (icon)
- application-
 1. การสมัคร ใบสมัคร
 2. ซอฟต์แวร์หลักที่ใช้เปิดก่อนทำงานแต่ละประเภท เช่น มี Claris Works เป็น application สำหรับทำงานพวก word processing, มี Photoshop, Illustrator ไว้เป็นหลักในการทำงานพวกกราฟฟิค มี Peach Tree หรือ Quicken ไว้ทำบัญชี เป็นต้น

อย่างน้อย นักศึกษาควรทำความเข้าใจความเคยชินกับชื่อ ของซอฟต์แวร์ (software) และ ฮาร์ดแวร์ (hardware)

5. ไม่เข้าใจโครงสร้างของภาษาจึงแปลผิด หรือ แปลตามโครงสร้างของประโยค ในภาษาอังกฤษ จึงทำให้แปลได้แบบภาษา แปลไม่ใช่ภาษาไทย ข้อสำคัญที่พึงปฏิบัติ เวลาที่ นักศึกษาเจอประโยคยาว ๆ และสับสน ที่เป็นปัญหา สิ่งแรกที่ต้องกระทำคือ หาว่าประธานอยู่ที่ไหน อะไรเป็นกรรม วิธีนี้ขยาย ส่วนไหนของประโยค พยายามทำความเข้าใจกับโครงสร้างของประโยคเสียก่อน ที่จะแปลไปตามที่ประโยคเรียงกันมา ความหมายระหว่างบรรทัด บางครั้ง นักศึกษา ถมึนคิดถึงไวยากรณ์ แปลผิดโดยคิดว่า ภาษาไทยไม่มีไวยากรณ์ การแปลเป็นศิลปะในการใช้ภาษาที่ละเอียดละออ เพราะฉะนั้น ผู้แปลต้องมองประโยคอย่างละเอียดรอบคอบก่อนที่แปล เช่น

Pagemaster "You prevailed over the evil."

"คุณจะทำชนะปีศาจได้" *⁷

Richard "You scared me practically to death."

"คุณ ทำให้ฉันกลัว แทบตายเลย" *

จากตัวอย่างนี้ จะเห็นได้ว่า นักศึกษามีปัญหา กับ

ก. สรรพนาม ระหว่าง ตัวละคร เด็ก 8 ขวบ ริชาร์ด กับ เพจแมสเตอร์ การที่ใช้คำว่า คุณ กับ ฉัน ซึ่งแปลมาจากคำว่า You เคยเป็นคำแปลกลางๆ ในที่นี้ยอมใช้ไม่ได้แล้ว จะต้องเปลี่ยนเป็น หนู หรือ ไอ้หนู ในประโยคแรก และ ท่าน ในประโยคต่อมา เพราะถึงแม้ว่าจะ ไม่ได้ดูภาพยนต์ ก็ตาม การเอา คำว่า master ก็คงเป็นอะไรที่ยิ่งใหญ่ เป็นการมองหาความหมาย ระหว่างบรรทัด เพื่อแปลให้ได้ถูกต้อง

ข. มีปัญหาเรื่อง กาล (tense) เพราะ นักศึกษาแปลจาก อดีตกาล มาเป็น อนาคตกาล ในกรณีนี้ ผิดมากเห็น ได้ชัด เพราะ เป็นเรื่องที่เด็กคนนี้ได้ผจญภัยมาแล้ว และกำลังยืนต่อว่า กับ คนต้นเหตุ คือ เพจแมสเตอร์ ฉะนั้น เรื่องของ กาล (tense) จึงสำคัญในตอนนี้ จึงควรแปลว่า

⁷ * นักศึกษาแปลผิด

"หนูก็เอาชนะปีศาจได้นี่นา"

"แต่ท่านก็ทำให้ผมกลัวแทบตายเลย"

librarian: "You could only check out 2 books."

"คุณ ตรวจสอบไปได้ 2 เล่ม เท่านั้น" *

คงเห็นได้ว่า ปัญหาของนักศึกษาคือ

ก. มีปัญหาด้าน สรรพนาม ผู้ใหญ่พูดกับเด็ก 8 ขวบ คงไม่ใช่คำว่า "คุณ" แน่นนอน

ข. ตามบทก็เห็นอยู่แล้วว่า เป็นบทสนทนากับ Librarian ควรเดาว่าต้องเป็นเหตุการณ์ในห้องสมุดแน่นอน เพราะฉะนั้น คำว่า check out ในที่นี้ต้องแปลว่า "ยืมหนังสือออกไป" หรือจะใช้ทับศัพท์ว่า "เช็คหนังสือออกไป" ผู้แปลจึงต้องพิจารณาอย่างละเอียดก่อน แปล เพราะฉะนั้น ควรแปลว่า " หนูยืมหนังสือได้แค่ 2 เล่ม นะ "

6. ไม่เข้าใจวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ภาพยนตร์ส่วนใหญ่ที่เราแปล มักมาจากอเมริกาหรือ อังกฤษ เราก็คงทราบดีว่า วัฒนธรรม นั้นต่างกันมาก ซึ่งบางทีก็เป็น ปัญหาในการแปล ในบาง กรณี เราต้องแต่งขึ้นใหม่เพื่อให้เข้ากันได้ แต่ในบางกรณี ก็ทำไม่ได้ เนื่องจากมีเวลาเขามาเป็น เครื่องขัดคั้นอยู่ หรือบางครั้งเราไม่ ต้องแปล เพราะ ไม่มีใช้ในภาษาของเรา เมื่อเป็นเช่น นั้นเรา จำเป็นต้องแต่งประโยคใหม่ให้เข้ากับเรื่องด้วย

การแปล จากภาษาหนึ่งไปเป็นอีกภาษาหนึ่ง บางครั้ง มันอาจทำให้ภาพยนตร์ เสียรสไปได้บ้าง ในส่วนนี้ ผู้แปลจะต้องใช้ทักษะและความรอบรู้ คัดแปลงเสริมแต่งเนื้อความให้เข้ากับบรรยากาศ ของภาพยนตร์ เช่นภาพยนตร์ประเภท ดลกการเมือง ดลกกลุ่มทหาร ทุนาย ความ เขสบอล และที่ยาก มาก ๆ คือ ภาพยนตร์ประเภทในมุ้งซึ่งต่างชาติ สามารถใช้ศัพท์ได้หลายหลาก ละเอียดละออ ถึงแก่แก่แท้ได้ แต่เพราะวัฒนธรรมไทย ทำให้ผู้แปลไม่สามารถแปลให้ละเอียดเห็นภาพจนได้เท่ากับบทภาพยนตร์ และอย่างที่ทราบกันดี ดลกฝรั่งจำนวนมาก ที่ไม่ดลกในภาคภาษาไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเวลาที่เขาเปิดเสียงในฟิล์ม (sound track) ให้

ได้ตลอดออกมาได้เสียงหัวเราะ แต่บทแปลไม่ตกลงแบบนั้น คนพากย์ก็จะลำบากใจ ฉะนั้น ผู้แปลต้องใช้ทักษะและศิลปะสร้างสรรค์อย่างมากที่ จะต้อง ทำให้ตกลง

เพราะฉะนั้น ผู้แปลไม่เพียงแต่ จะถ่ายทอด ภาษาหนึ่งมาสู่อีกภาษาหนึ่ง แต่ ผู้แปลจะต้อง รู้จักพลิกแพลงในการใช้ภาษาได้อย่างดีเลิศ ทั้งก็ยังต้องพยายามรักษาเนื้อความเดิมไว้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

7. ขาดความรู้รอบตัว คนแปลควรมีความรู้หลายสาขา เพราะถ้าเจอบทแปลก ๆ ก็จะไม่แปลได้อย่างง่ายดาย ลองมาพิจารณาถึงตัวอย่างต่อไปนี้

“The question is - to go or not to go.”

จากตัวอย่างนี้ ถ้าผู้แปลพอมีความรู้ด้านวรรณคดี ผู้แปลคงพอจำได้ว่า มาจาก ประโยคที่ได้มาจากบทประพันธ์เชกสเปียร์ ว่า “To Be or not To Be- That is the question.” บทสนทนาปัจจุบันได้อามาใช้ กันอย่างแพร่หลาย แต่ปรากฏว่า ผู้แปลแปลว่า “คำถาม คือว่าเราควร ไปหรือไม่ไป” ซึ่งเป็นการ แปลแบบตรงตัว ยังไม่สะดวก ขอนแนะนำให้ผู้แปลว่า “เราควรไปหรือไม่ไป ค่ะ”

“I’ve got to go get some raw sienna”

“ฉันต้องออกไปเอา เซียนน่าดิบ”

Raw Sienna เป็นชื่อสี เหลืองคล้ำ ตัวละครเป็น นักศึกษาที่เรียนวาดรูป ตามบทเขาต้องหาซื้อแก้ตัวออกไปข้างนอก จึงกล่าวประโยคนี้ออกมาแต่ผู้แปลอาจจะไม่มีเวลาเปิดพจนานุกรม จึงทับศัพท์ อันทำให้ได้บทแปลที่ไม่ดีพอ เราจึงควรแปลว่า “ฉันต้องออกไปซื้อสี รอว์เซียนน่า”

“I got a ticket for Jaywalking”

“ฉันได้ตั๋ว ไปดูรายการเดินแฟชั่นแจวอล์คกิ้ง”

คำว่า "ticket" ปกติแปลว่า ตั๋ว แต่ในที่นี้แปลว่า ใบสั่งจากตำรวจ และคำว่า "Jaywalking" ก็คือการข้ามถนนไม่ตรงทางม้าลาย ซึ่งที่นี่ ผู้แปลพลาดมากหน่อย ควรแปลว่า "ฉันโดนใบสั่งข้ามถนนผิดที่" หรือ "ฉันโดนใบสั่งข้ามถนนไม่ตรงทางม้าลาย"

"Call 911" หรือ "Why don't you just call 411 - live it up!"

ใน ประเทศอเมริกา โทรแจ้งเบอร์ 911 เพื่อแจ้งเหตุฉุกเฉิน ผู้แปลควรจะเปลี่ยน เป็น 191 หรือเปล่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมันไม่ใช่ในไทย จะเข้าเรื่องที่คู่มือไม่? หรือการโทร 411 ในอเมริกาเมื่อเทียบกับ 13 ในประเทศไทยใน ผู้ชมจะได้ยินเสียงในภาษาอังกฤษว่า four one one แต่คำบรรยายภาพ บอกว่า 13 ซึ่ง ต่างกว่าภาษาไทยบนจอ

A. "I'm so tired. I need to do a disappearing act— Abracadabra—."

B. "Well... well.... if it isn't Houdini."

บทสนทนา นี้ จะเห็นได้ว่า ตัวละครต้องการหลบงานไปแอบงีบหลับ จึงพูดว่า "Abracadabra" คำนี้ด้่านักศึกษาได้ดูภาพยนตร์เด็ก หรือ ภาพยนตร์การ์ตูน จะเคยคำนี้บ่อย เป็น คั้งหนึ่งคำ ท่องมนต์ให้หายตัว ส่วนคำว่า Houdini เป็นชื่อของนักเล่นกลที่มีชื่อเสียงคนหนึ่ง ชื่อเต็มๆ ว่า Harry Houdini (1874-1926) เขามีชื่อเสียงเพราะสามารถเล่นกล ประเภททำตัวให้ หุดคอกออกมาจากโซ่ล่าม หรือ หุดคอกออกมาจากกุญแจมือ หรือหุดคอกออกมาจากกล่องที่ปิดแน่นหนา กล่าวคือหายตัวได้จากเครื่องจองจำ เพราะฉะนั้น ชื่อของเขาจึงกลายเป็นตำนานว่า เก่งใน การหายตัว แต่ตามอัชฌิวัประวัติ เขาเสียชีวิตเพราะกลของเขานเอง บทสนทนา นี้ ด้่านักศึกษาไม่ เข้าใจคำสองคำที่มีความหมายสำคัญนี้ ก็อาจจะแปลได้ด้วย ความขากด้าปากหรือ แปลผิดได้ ถ้า จะให้แปลเป็นภาษาไทยที่ดี คงอาจแปลได้ว่า

ว่า A. " แหมฉันเหนื่อยเหลือเกิน สงสัยต้องใช้เวลาซ่อนหนหายตัวหน่อยแล้ว นะโมเพ็ชง"

B. " ขุนแผนหายตัวไม่สำเร็จเสียแล้วนี่"

นักศึกษา คงเห็นความสำคัญของภูมิหลัง และ ความรู้รอบตัวว่ามีความสำคัญอย่างไรที่จะ มาใช้ช่วยในการแปลให้มีประสิทธิภาพ เพราะด้่านักศึกษาแปลโดยใช้ทับศัพท์ คำว่า แอบบร่าคา

แต่บับร่า และ สุธินี ผู้ชมก็คงยังไม่ได้ อรรถรสที่แท้จริง และไม่เห็นภาพพจน์ ได้เลย

ขอแนะนำอย่างมากว่า ถ้ารักเป็นนักแปล ควรหัดเป็นคนรอบรู้ มีความกระตือรือร้นสนใจในสิ่งต่างๆ หลาก ๆ ด้าน เพราะ ผู้แปล ไม่มีทางทราบได้ว่า ภาพยนตร์ที่จะต้องแปลนั้น จะเกี่ยวข้องกับเรื่องอะไรบ้าง ควรหาความรู้ใหม่จากการอ่าน หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ โทรทัศน์ และ สื่อ ความรู้ทั่วไป ทั้งด้านการเมือง การต่างประเทศ ด้านเทคโนโลยี ทางด้านธุรกิจ คนตรี กีฬา เพราะ บทภาพยนตร์โทรทัศน์ จะประกอบไปด้วย สิ่งเหล่านี้ ถ้าเรารอบรู้ได้มากเท่าใด การแปลก็จะง่ายขึ้นเท่านั้น

ผู้เขียนขอเน้นหนักที่นี่ว่า ผู้แปลภาพยนตร์ ต้องรักในการดูภาพยนตร์มาก เพราะบางเรื่อง จะดี หรือ อ่างอิงถึงตัวละครในเรื่องที่เคย ดัง (popular) มาแล้ว บางครั้งผู้แปลเอาตัวรอดได้ เพราะแค่ทับศัพท์ แต่บางครั้ง ก็ไม่ได้ เช่น

1. "I look like Fat Albert."

ฉันเหมือน แฟต แอลเบิร์ตเลย

เรื่อง Fat Albert เป็นภาพยนตร์การ์ตูน ที่มีชื่อเสียงของ Bill Cosby ซึ่ง Bill Cosby เป็นบุคคลหนึ่งที่มีชื่อเสียงมากทางด้านการแสดง และ เน้นหนัก ในการผลิตรายการโทรทัศน์ที่มี คุณค่า คุณภาพ มีประโยชน์ ต่อสังคม และ การศึกษา ตัวของเขามีปริญญาเอกทางด้านการศึกษา เขาได้สร้างเรื่อง Fat Albert ขึ้นมา เป็นชีวิตของเด็กวัยรุ่น และ ตัวของ Fat Albert อ้วนตามชื่อตนเองจริงอยู่ เวลาของคำแปลมีน้อย แต่ถ้าเพิ่มคำว่า อ้วน อีกคำจะทำให้ผู้ชมเข้าใจได้ดีขึ้น เป็น

"ฉันอ้วนเหมือนแฟต อัลเบิร์ตเลย"

2. "I always dream to be like Matlock."

"ฉันฝันอยากเป็นเหมือน แมทลอค เสมอ"

Matlock เป็นภาพยนตร์โทรทัศน์ประเภท (series) ที่ออกอากาศเป็นตอนๆ ทุกอาทิตย์ เหตุการณ์ของเรื่องจะจบภายในตอนนั้นๆ เป็นภาพยนตร์เกี่ยวกับ นักสืบ หนายู้ความในศาล ที่ดังมากในประเทศอเมริกา ซึ่ง ใช้เวลาเสนอภาพยนตร์เรื่องนี้ นานมาก ถ้าผู้แปล มีภูมิหลัง ถึงเรื่อง นี้บ้าง ก็อาจเติมคำแปลเป็น

"ฉันฝันอยากเป็นเหมือนนักสืบแมทลอค" และ ควรตัดคำว่า "เสมอ" ออกด้วย เพราะคำนั้นทำให้ไม่เป็นภาษาพูด ที่ดี

ปัญหาส่วนใหญ่ในการแปล ที่ยุ่งยากและลำบากใจอย่างมาก อยู่ที่สำนวน (idiom) และ ความหมายที่อาจแปลได้ ตื้นๆ หรือพิจารณาลงไปให้เห็นถึงความลึกซึ้งก็ได้ (shades of meanings) การเล่นคำ (pun) และ (slang) คำปากตลาด เรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องที่ยาก ด้วยเหตุนี้เอง ที่ เบนจามิน โจเอล^๘ นักแปลผู้ยิ่งใหญ่ของอังกฤษจึงกล่าวว่า "All translation is a compromise; the effort to be literal and the effort to be idiomatic."

ถึงแม้ปัญหาหนักของนักศึกษาอาจจะอยู่ที่สำนวนก็ตาม แต่ด้วยการฝึกหัดมากๆ กับการดูภาพยนตร์บ่อยๆ สังเกตว่า ผู้แปลอาชีพ เขาแปลอย่างไร เขาแก้ปัญหาคำสำนวน การเล่นคำ ใดๆ และเขาแต่งใหม่ให้เข้ากับสังคมไทยอย่างไร ด้วยการฝึกฝนมากๆ จะทำให้มีประสบการณ์และความชำนาญได้

ต่อไปนี่จะเป็นข้อมูลที่เป็นตัวอย่างในการศึกษาผลงานแปล ที่ได้มาจากการแปลต่างๆ ไป จากการแปลบทโทรทัศน์ บทภาพยนตร์ และ การบ้านของนักศึกษาเอง

รายการสำนวนที่พบว่าเป็นปัญหา

สำนวน	ที่แปลกัน	ควรเป็น
He's the one whom everyone looks up to.	เขาเป็นคนที่ทุกคนมอง	เขาเป็นคนที่ทุกคนเคารพ/ชื่นชอบ
Am I pestering you?	ฉันเอาโรคร้ายมาให้เธอรึเปล่า	ฉันทำให้เธอรำคาญรึเปล่า
Bad hair day!	ผมเสีย	วันนี้ผมท่วย หวีได้ไม่ดี
Beat it	ตีมันเลย	ไปให้พ้น
Beef	กินเนื้อเข้าไป	โกรธ บ่น
Beef up	"	เพิ่มพลัง พัฒนา

^๘ ล. ศิวรักษ์ ศิลปะการแปล (กรุงเทพมหานคร 2526) หน้า 51

สำนวน	ที่แปลกัน	ควรเป็น
Can I come in? Are you decent?	ขอเข้าไปได้ไหม ลูกสุภาพ หน่อยนะ	ขอเข้าไปได้ไหม ไปอยู่รึเปล่า
Carl! Come in here quickly. On the double.	คาร์ล เข้ามาในนี้ซิ เข้ามา สอง คนเลย	คาร์ล เข้ามาในนี้เร็ว ๆ ซิ ค่วนจีเลย
Computer illiterate	อ่านคอมพิวเตอร์ไม่ออก	คนไม่รู้เรื่องคอมพิวเตอร์
Cream of the crop!	พีรภักษ์ดี	กลุ่มหัวกระทิ / กลุ่มคนเก่ง
David decided to take the bull by the horn and asked for a raise.	เดวิดตัดสินใจจับเขาวัวแล้วขอ ขึ้นเงินเดือน	เดวิดตัดสินใจเสี่ยงขอขึ้นเงินเดือน
Did you bring paper?	คุณเอากระดาษมารึเปล่า	คุณเอาใบหยามารึเปล่า
Dirt poor	คนสกปรก	จนสุดขีด- ถึงแตก กรอบเป็นข้าวเกรียบกึ่งกรุงเก่า
Do you think you can pin him down?	คุณคิดว่าคุณเอาเข็มจิ้มเขาได้ ไหม	คุณคิดว่าจะเอาความจริงจากเขาได้ ไหม
Do you want to pay with paper or plastic?	คุณจะจ่ายด้วยกระดาษหรือ พลาสติก	คุณจะจ่ายด้วยเงินสดหรือเครดิต การ์ด
Don't get me wrong.	อย่าทำผิดกับฉัน	อย่าเข้าใจผิด
Drop the lug on someone	เอาเงินไปทิ้ง	แบมือขอเงิน
Food for thought!	อาหารเข้าสมอง	คิดเล่น
Get away with murder	ฆาตกรหนีไป	ลอยตัวไปได้อย่างปลอดภัย
Go jump in the lake!	ไปกระโดดทะเลสาบไหม	ไปให้พ้น อย่ามาชุง
Go work on your sight reading!	ไปอ่านหนังสือด้วยตา	ไปฝึกอ่านโน้ตที่ไม่เคยเห็นมาก่อน
Hold your horses.	จับม้าไว้	ใจเย็น ๆ
I got stood up!	ฉันถูกบังคับให้ขึ้น	ถูกหลอก / รอก้อ

สำนวน	ที่แปลกัน	ควรเป็น
I just hit the roof!	ฉันเพิ่งขึ้น ไปตีที่หลังคา	ฉันโกรธมาก
I just ran out of gas!	แก๊ซฉันหมด	ฉันหมดแรง
I love to stick around to your wonderful party but I 've another engagement.	ฉันอยากถือไม้เดินรอบๆ งานที่แสนวิเศษของคุณแต่ฉันมีคู่หมั้น	ฉันอยากอยู่งานนี้ต่อ แต่พอดีมีนัด
I missed you at the meeting last night.	ฉันคิดถึงคุณที่ประชุมเมื่อคืน	เมื่อคืนไม่เห็นคุณที่ห้องประชุมเลย
I'm sailing along here.	ฉันขับรด ฉันแล่นเรือใบ	ฉันไปได้ด้วยดี
I'll save it for my mixed bag.	ฉันจะเก็บไว้ในถุงรวม	ออมไว้ไม่ชัดเจน
I'm all ears!	ฉันมีหูนะ	ฉันกำลังตั้งใจฟัง
I'm sorry, it didn't catch my eyes.	ขอโทษ มันไม่ได้จับตาฉัน	ขอโทษ หลาดไปไม่ทันเห็น
Is he a straight man?	เขาเป็นคนตรงรีเปล่า .	เขาเป็นผู้ชายเต็มตัวหรือ กระจเขย
It won't cost you an arm and a leg.	แขนขาไม่ต้องซื้อมา	ไม่แพงหูฉี่หรือก/ขนหน้าแข้งไม่ร่วงหรือก
It's a piece of cake.	เค้กก้อนเดียว	ของง่าย ๆ กล้วย ๆ
It's still up in the air.	มันยังอยู่ในอากาศ	มันยังไม่แน่นอน/ลอย ๆ อยู่
It'll knock your socks off.	มันจะทำให้ถุงเท้าหลุดเลยละ	รับรองว่าแปลกใจแน่
It's a rip off / highway robbery.	โจรทั้งดิงขโมยไป	มันแพงเกินไป เหมือนถูกโกง
It's so hard to make the ends meet- as you know.	มันยากมากที่จะทำให้สองด้านเจอกัน อย่างที่คุณรู้	มันเป็นการยากที่จะทำให้เงินในแต่ละเดือนพอใช้ อย่างที่คุณก็รู้
I've been straight for four years now.	ฉันตรงมา 4 ปี แล้ว	ฉันเลิกยาเสพติดมา 4 ปีแล้ว

สำนวน	ที่แปลกัน	ควรเป็น
Jennifer really drove me to the end of my rope.	เจนนีเฟอร์ผลักดันให้ฉันไปที่ปลายเชือก	เจนนีเฟอร์ทำให้ฉันหมดความอดทนจริง ๆ เลย
Jump the gun	กระโดดเข้าหาปืน	สรุปเร็วไป
Just hang a left right over here.	ห้อยแขนซ้ายตรงนี้	ช่วยเลี้ยวซ้ายตรงนี้
Just in the nick of time!	เป็นเวลาของนิก	ทันเวลาพอดีเลย/ ผ่าเส้นยามแดงเลย
Leo and Kate had to answer the call of nature.	ลีโอและ เคท ต้องคอยเสียงเรียกของธรรมชาติ	ลีโอและ เคท ต้องไปเข้าห้องน้ำ
Let's call it a day ! OK?	เรียกมันวันนี้ละ	ปิดร้านกันเถอะ / เลิก (ทำ) งาน
Let's go shopping spree and live it up.	ไปช้อปปิ้งแล้ว เริ่มมีชีวิตกัน	ไปช้อปปิ้งทุกอย่างที่ขวางหน้ากัน/ ไปช้อปปิ้งแบบไม่คิดหน้าคิดหลังกัน
Log on to our Page and you'll see for yourself.	บันทึกที่หน้ากระดาษแล้วคุณจะเห็นเอง	เชิญเข้าไปที่โฮมเพจของเราแล้วคุณจะเห็นเอง
Mind your own bee's wax!	รังเกียจรังผึ้งของเธอ	อย่ายุ่งได้ไหม
My heart goes out to you	ฉันตั้งใจไปให้คุณ	ฉันเห็นใจคุณจริง ๆ
Nancy always has a way to take me by storms.	แนนซี่ชอบหาทางเกี่ยวกับพายุ	แนนซี่ชอบทำให้ฉันแปลกใจอยู่เรื่อย
One for the road!	อันนี้สำหรับถนน	แก้วสุดท้ายก่อนออกเดินทาง
Sam took us in with his stories.	แซมพาเราไปคูเรื่องของเขา	แซมเล่าเรื่องหลอกเรา
Sandra is a smart girl but somehow she missed the boat.	แซนดร้าเป็นเด็กฉลาด แต่เขาไปขึ้นเรือไม่ทัน	แซนดร้าเป็นเด็กเก่ง แต่เขาพลาดไปไงไม่รู้
Save your breath	รักษาลมหายใจ	ไม่ต้องพูดดีกว่า
She really turns me on.	หล่อนเปิดทางให้ฉัน	เค้าปังกับฉันเลย

สำนวน	ที่แปลกัน	ควรเป็น
She's not my cup of tea	ฉันไม่ชอบชาที่เขาขงให้	ผิดสเปค/ไม่ใช่สเปคฉัน
Sloppy Joe	สลอปปี โจ	แต่งตัวแย่มาก /ไม่อินังขังขอบ
Smart Aleck!	อเล็กซ์ คนฉลาด	แสนรู้/ ชอบทำรู้ดีกว่าคนอื่น
So far so good	อึ่ง โกลอิ่งดี	เท่าที่ผ่านมาก็ โอเค/ ไปได้สวย
--- so far so good!	อึ่ง โกลอิ่งดี	ไปได้สวยมาก/ สบายมาก
Ten to one - he's gonna win.	นับหนึ่งในสิบ	พนัน ได้เลยว่าเขาจะชนะ
The alarm will go off exactly at 7 pm.	สัญญาณจะหยุดเวลาหนึ่งทุ่ม	สัญญาณจะดังเวลา หนึ่งทุ่มตรง
The apple of one's eyes.....	คุณชอบมองแอปเปิล	แก้วตาขวัญใจ
The name of the game....	ชื่อเกมส์	หัวข้อสำคัญ
This program means business!	โปรแกรมนี้ เป็นธุรกิจ	เราเอาจริงเอาจัง/เราทำจริงและทำได้ดี
Time goes through her fingers.	เวลาผ่านนิ้วเธอไป	เสียดายเวลามาก
.... too many freeloaders in here!	มีคนยกของฟรีเยอะดี	มีคนมากกินฟรีเยอะจัง
We're on square one again.	เราอยู่ที่ฮ่านการค้าอีก	เรากลับมาที่เก่า/พูดซ้ำซาก
What a stroke of genius!	อัจฉริยะอะไรกัน	เป็นความคิดที่ดีมากเลย
A. "What's going on?" B. "Beat me!"	เกิดอะไรขึ้นนะ คีนันจี	เกิดอะไรขึ้นนะ ไม่รู้จึ
Who rocks the boat?	ใครเอาหินมาใส่เรือ	ใครเป็นคนก่อเรื่องตะ
Would you like paper or plastic?	คุณอยากได้กระดาษหรือพลาสติก	คุณอยากได้ถุงกระดาษหรือถุงพลาสติก
You get what you pay for!	คุณได้ในสิ่งที่ซื้อ	สมราคา/ ของดีราคาถูกมีที่ไหน
You're history! You're a goner!	เธอเป็นประวัติศาสตร์ เขาไปแล้ว	ไม่มีอะไรเหลือแล้ว/ เสร็จ ฉันทแน

จำนวน	ที่แปลกัน	ควรเป็น
You've got two minutes	เธอมีเวลา 2 นาที	ผมให้เวลาคุณ 2 นาที
Your cuts look raw-	ที่ตัดมันดิบ	แผลคุณดูจะอีกเสบนะ
You scared me practically half to death.	คุณทำให้ฉันตกใจกลัวจนตายไปครึ่งตัว	ฉันตกใจกลัวเสียแทบตายเลย
She has a bigger fish to fry.	เขาต้องรีบไปทอดปลาก่อน	เขามีงานสำคัญกว่าที่ต้องไปทำ
You're not half bad.	คุณไม่ร้ายครึ่งเดียว	ไม่เลวเลยนะ

การแปลชื่อเรื่องภาพยนตร์ นักศึกษาจะเห็นว่า ภาพยนตร์ต่างประเทศ ที่เข้ามาฉายในประเทศไทยนั้น ต้องมีการแปลชื่อเรื่องเป็นภาษาไทย เพื่อเป็นการดึงดูดความสนใจของผู้ชม ทั้งยังเป็นการช่วยให้ผู้ชมที่ไม่สันทัดภาษาต่างประเทศเข้าใจเรื่องราวได้ ตั้งแต่อ่านชื่อเรื่อง ดังนั้นในการแปลชื่อเรื่องภาพยนตร์ ผู้แปลควรต้องได้ดูเรื่องทั้งเรื่องเสียก่อน แล้วจึงเอาเนื้อเรื่องทั้งหมดมาผสมผสานกับชื่อเรื่อง จึงจะได้ชื่อเรื่องที่ตรงกับความเป็นจริง ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ปัจจุบันนี้ผู้แปลนิยมแปล ชื่อเรื่องให้ยาวๆ และ บางครั้งก็เอาภูมิหลังของเรื่อง มาตั้งรวมเป็นส่วนหนึ่งของ ชื่อเรื่องด้วย เพื่อให้ผู้ชมเกิดความสนใจมากขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

โปรดสังเกตการแปลชื่อภาพยนตร์ที่น่าสนใจ

Deep Impact	วันสิ้นโลก ฟ้าถล่มแผ่นดินทลาย
Wild Things	เกมซ่อนกล
Species II	สปีชีส์ 2 สายพันธุ์มฤตยู แพร่พันธุ์นรก
The Horse Whispered	คือ...อาซา คือ...ชีวิต คือ...ความรัก
The Evening Star	ฝากดาวฝันที่ฝากฟ้า
The Object of my Affection	ดิ อ็อบเจ็ค ออฟมายแอฟเฟคชั่น สัมพันธ์รักกลางใจฉัน
Fifth Element	รหัส 5 คนอึดทะลุโลก
Boys	เธอขำรีไม่ขำ
Murder at 16:00	อะไรคือ 16:00

The Trouble Maker	อย่ากวนทวดา
The Lost World	จูราสสิค ปาร์ค ใครว่ามันสนุก
Kamasutra	กามาสูตรา คั่นกำเนิเรรัก
Batman + Robin	แบทแมน และ โรบิน
E.T.	เพื่อนรักจากต่างดาว
Alice In Wonderland	หนูน้อยผจญภัย
The Magic Sword	ดาบกายสิทธิ์ (ดาบเลือดผจญภัย)
Dark City	ดาร์ค ซิตี้ เมืองเปลี่ยนสมอง

ข้อเสนอแนะในการแปลภาพยนตร์

1. ภาษาที่ใช้ควรใช้ภาษาพูดเป็นหลัก ควรใช้คำพูดเป็นพื้น ๆ ให้สั้นสละสลวย คนดูหนังมีเวลาน้อยมาก โดยเฉพาะถ้ามีคำบรรยาย การอ่านของผู้ชมต้องเร็วอยู่แล้ว เพราะฉะนั้น ผู้แปลต้องระวังในการใช้ภาษา บางครั้งก็ใช้สร้อยไม่ได้ ต้องทำอะไร ๆ หลายๆ อย่างออก บางครั้งต้องเพิ่ม นักแปลบางคนกลัวผู้ชมจะไม่เข้าใจจะเพิ่มเติม ผู้ชมจะอ่านไม่ทัน เวลาเป็นปัจจัยสำคัญทั้งของผู้แปลและผู้ชม จึงต้องทำให้สมดุล กัน
2. ภาษาที่ใช้กับหนังประเภทตลก Comedy การแปลอารมณ์ขัน (sense of humor) ของฝรั่ง บางอย่างไม่มีในภาษาไทย อย่างที่เราเรียกว่า ตลกฝรั่ง ผู้แปลต้องพยายามแต่งให้ขำ หรือบางทีไม่มีในภาษาไทยจริงๆ ผู้แปลคงต้องคิดขึ้นใหม่ให้ใกล้เคียงที่สุด
3. ผู้แปลต้องเป็นคนทันสมัย ถ้ารักจะเป็นผู้แปลก็ควรหัดให้เป็นคนชอบค้นคว้า หากความรู้ตลอดเวลาค้นหาอ่าน หนังสือ นิตยสาร สารคดี วิทยากรก้าวหน้า เพราะทุกวิทยากรจะกลับเข้าไปอยู่ใน ภาพยนตร์หรือบทโทรทัศน์อีกอย่างแน่นอน สิ่งเหล่านี้จะทำให้ผู้แปลมีภูมิหลัง (background) ที่ดีและรอบรู้ กว้างขวาง จะเข้าใจในเนื้อหาแปลได้อย่างเร็ว ทุนเวลาในการแปล

4. ศัพท์สำนวนใดที่ผู้แปลไม่เข้าใจ หรือไม่ทราบความได้ผู้รู้ พจนานุกรมควรมีฉบับล่าสุดรวมทั้งควรสร้างพจนานุกรมของตนเอง เมื่อ ใช้น้อย ๆ ก็จะทำได้เอง

5. เวลาแปล ต้องพยายามทำความเข้าใจกับความหมายระหว่างบรรทัด ให้เข้าใจเรื่องของโครงสร้าง เนื้อหา สรรพนามที่ใช้ ให้เข้ากับประเภทของเรื่อง

แรงจูงใจเป็นสิ่งสำคัญ ผู้แปลต้องรักในการแปล และ รู้สึกว่าการแปลนั้นเป็นการท้าทายในการใช้ ภาษาย่อมมีศิลปะ ราคาค่าตอบแทนในการแปลยังน้อยอยู่ ฉะนั้นจะเห็น ได้ว่าผู้แปล บทภาพยนตร์ส่วนใหญ่จะทำงานเสริมหรืองาน อติเรกเท่านั้น แต่ถ้ารักในการใช้ภาษา การแปลก็จะให้ทั้งความรู้และความเพลิดเพลิน

6. ผู้แปลต้องทำใจเป็นกลางให้ได้ ถ้าหากถูกคนพากษ์คัดบทแปลของเรา หรือถูกคนตรวจ บทภาพยนตร์เปลี่ยนแปลง หรือ แก้บทแปลของเรา ขอให้ถือว่ามันคือบทเรียน ต้องหัดให้ชินกับ คำวิพากษ์วิจารณ์ด้วย

แบบฝึกหัด จงฝึกแปลสำนวนในบทสนทนาต่อไปนี้ลงในช่องว่างที่เว้นไว้ให้

1. A. I've been waiting for Roger for solid one hour at the tennis court.

B. So you got stood **up** again.

2. A. I've got something you'll like and it'll knock your socks off.

B. Try me.

3. A. Elizabeth! Mr. Jones wants to see you. Are you decent in there?

B. Sure ! Come on in.

4. A. I'm saved by **the** bell. Thanks to you.

B. No problem.

5. A. I'm tired of your face - just beat it.

B. Oh come on.

6. A. Ms. Williams! you had a record of using drug?

B. Yeah! but I **'ve** been straight for 4 years now.

7. A. HOW do you get along **with** your classes here?

B. so **far** so good.

8. A. **Hey!** Roger, Look at that **chic**.

B. Nah! She's not my cup of tea.

9. A. Man! **I'm beat**.

B. Me too. Let's call it a day. Shall we?

10. A. Oh Mickey! **Do** you **think** we're going to make it?

B. **It's** a piece of cake.

11. A. Hey ! hey! hold your **horses!** Let me explain.

B. OK! I'm **all** ears.

12. A. Morn! what am I going to do?

B. Just be patient • he won't get away with murder this time, I'm sure.

13. A. Do you know the time is going through your fingers?

B. **I know but what can I do?**

14. A. **Get** rid of those **freeloaders** in our **party** at once

B. Yes sir!

15. A We can't delay any longer because we've a bigger fish to **fry**.

B. OK. **Let's go.**

16. A. Which one of those gals turns you on?

B. The one's in turquoise.

20. A. Be patient! Listen to me • don't jump the **gun** yet.

B. OK! • Let's hear what you've got to say.

21. A. How much did you pay for that dress?

B. I know it's a rip-off but I can't resist.

22. A. This is the end of rope now... no more nice guy.

B. Please.... please, listen to me.

23. A. C'mon it won't cost you an arm and a leg.

B. Are you sure?

24. A. Cathy! You made a big mistake in my letter again.

B. I'm sorry! It didn't catch my eyes- it won't happen again- I promise.

25. A. I tokl you I can't stand you- just go jump in the lake.

B . Will you just give me one minute?

26. A. Oh gosh! It just made me hit the roof- you know?

B. Just **cool** down?

27. A. How come you didn't contact me at all?

B. Did it occur to you **that** I might be busy too?

28. A. Did you really do that?

B. I leave it up to your imagination.

29. A. Do you floss religiously?

B. I floss more often than I go to **church**.

30. A. Don't get mad- get everything.

B. That's a good idea. Thanks.
